

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра садівництва ім. проф. В.Л. Смирненка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан агробіологічного факультету
Коваленко В. П.
« _____ » червня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри садівництва ім. проф. В. Л. Смирненка
Протокол № 12 від 22 травня 2024 року
Завідувач кафедри садівництва
 Мазур Б. М.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство»
 Мазур Б. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНЕ СОРТОЗНАВСТВО

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 203 Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство
Освітньо-професійна програма Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство
Факультет Агробіологічний
Розробник: асистент кафедри садівництва, доктор філософії,
Гаврилюк О.С.

Київ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан агробіологічного факультету

_____ Коваленко В. П.

« » червня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри садівництва ім. проф. В. Л. Симиренка

Протокол № 12 від 22 травня 2024 року

Завідувач кафедри садівництва

_____ Мазур Б. М.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП

«Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство»

_____ Мазур Б. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНЕ СОРТОЗНАВСТВО

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 203 Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство

Освітньо-професійна програма Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство

Факультет Агробіологічний

Розробник: асистент кафедри садівництва, доктор філософії,

Гаврилюк О.С.

Опис навчальної дисципліни
СПЕЦІАЛЬНЕ СОРТОЗНАВСТВО

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Освітня програма	Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	10 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	20
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	2	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студентів з особливостями створення нових сортів.

Завдання полягає в наданні магістрам-дослідникам теоретичних та практичних знань з питань біології нетрадиційних сортів плодових і ягідних культур, підтримання існуючих сортів в їхньому типі та подальшого поліпшення шляхом клонової селекції; районування на основі виробничо-біологічного вивчення в конкретному регіоні та визначення цільового призначення продукції, створення генетичних колекцій, добору сортів для використання в селекції, моніторингу ринку плодів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері садівництва та виноградарства під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальна компетентність (ЗК):

ЗК 4. Здатність розробляти та управляти проектами.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 4. Здатність використовувати результати наукових досліджень для забезпечення розвитку садівництва та виноградарства, розробляти наукові основи інтенсивних технологій вирощування плодів, овочів і винограду.;

Програмні результати навчання (ПРН):

ПН 10. Здійснювати консультування та експертизу з питань інноваційних технологій у плодоовочівництві та виноградарств

ПН 12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого та посадкового матеріалу плодоовочевих культур та винограду відповідно до встановлених вимог.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Підтримання і поліпшення сортів. Генетичні ресурси.												
<i>Тема 1. Завдання часткового сортознавства плодових культур.</i>	28	2	6			20						
<i>Тема 2. Виробничо-біологічне вивчення сортів. Вивчення сортів за морфологічними та фізіологічними ознаками. Сорти і гібридні форми для використання у селекції.</i>	26	2	4			20						
Разом за змістовим модулем 1	54	4	10			40						
Модуль 2. Сорти для сучасних прибуткових насаджень												
<i>Тема 3. Сорти плодових</i>	29	2	4			15						

і ягідних культур, придатні для вирощування за інтенсивними технологіями												
<i>Тема 4. “Сировинні” насадження і сорти, придатні для їхнього створення. Нові, нетрадиційні сорти</i>	21	2	2			15						
<i>Тема 5. Моніторинг ринку плодів</i>	26	2	4			20						
Разом за змістовим модулем 2	66	6	10			50						
Усього годин	120	10	30			90						

3. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи визначення знімальної стиглості плодів та урожайності.	4
2.	Методики оцінювання стійкості сортів плодових і ягідних рослин до основних хвороб та шкідників.	4
3.	Апробації плодових і ягідних культур. Апробація саджанців яблуні, груші, черешні.	2
4.	Ознайомлення з видами маточно-живцевих насаджень, сортами колоноподібної яблуні	5
5.	Дегустація та опис плодів популярних сортів яблуні	2
6.	Дегустація та опис плодів популярних сортів груші	2
7.	Дегустація та опис плодів популярних сортів ягідних культур	2
8.	Дегустація та опис плодів популярних сортів горіхових культур	2
9.	Добір сортів плодових культур для створення промислових інтенсивних та “сировинних” садів. Їх характеристика за основними господарсько-цінними ознаками.	2

10.	Добір сортів ягідних культур-донорів і джерел комплексу та окремих господарсько-цінних ознак. Використання їх у селекції. Захист реферату	2
11.	Захист реферату “Помологічний опис сорту” (за індивідуальним завданням)	4
12.	«Моніторинг ринку плодів» (за індивідуальним завданням)	4

4. Темі самостійних завдань

№ з/п	Назва теми
1.	Підготувати реферати за індивідуальними завданнями: „Підібрати сорти ягідних культур-донорів і джерел комплексу та окремих господарсько-цінних ознак. Використати їх у селекційній програмі”;
2.	Підготувати реферати за індивідуальними завданнями: „Підібрати сорти плодових культур для створення промислових інтенсивних та “сировинних” садів. Охарактеризувати їх за основними господарсько-цінними ознаками”.

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахунково-графічні роботи;
- захист лабораторних та практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О.М. Морфологічні ознаки саджанців і живців яблуні районуваних тип перспективних сортів. Довідник для апробаторів.-К., 2008. – 120 с.
2. Гаврилюк О.С., Андрусик Ю.Ю. Методичні рекомендації щодо вивчення курсу «Помологія» і виконання самостійних робіт для студентів спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство». — Київ: НУБіП, 2021. — 160 с.
3. Інструкція з апробації маточних насаджень і садивного матеріалу плодкових і ягідних культур.– Київ, – 2002.– 52с.
4. Помологія. Яблуня / під заг. Ред. П.В. Кондратенка, Т.Є. Кондратенко.- Вінниця: ТОВ «Міланд-ЛТД», 2013.-626 с.
5. Методика проведення експертизи сортів рослин групи плодкових, ягідних, горіхоплідних та винограду на відмінність, однорідність і стабільність / За ред. Ткачик С. О. – 2-ге вид., випр. і доп. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 850 с. Режим доступу: <https://sops.gov.ua/uploads/page/5b92364487670.pdf>
6. Методика проведення експертизи сортів груші звичайної (*Pyrus communis* L.) на відмінність, однорідність і стабільність.
7. Методика проведення експертизи сортів яблуні домашньої (*Malus domestica* Borkh.) на відмінність, однорідність і стабільність.
8. Методика проведення експертизи сортів абрикоса звичайного (*Prunus armeniaca* L.) на відмінність, однорідність і стабільність.
9. Методика проведення експертизи сортів аличі (сливи розлогої, вишнесливи) (*Prunus divaricata* Ledeb.) на відмінність, однорідність і стабільність.
10. Методика проведення експертизи сортів вишні звичайної і вишнево-черешневих гібридів (*Prunus cerasus* L. та *Prunus avium* L. × *Prunus cerasus* L. (син. *Prunus* × *gondouinii* (Poit. & Turpin) на відмінність, однорідність і стабільність.
11. Методика проведення експертизи сортів персика звичайного (*Persica vulgaris* Mill.) на відмінність, однорідність і стабільність.
12. Методика проведення експертизи сортів черешні (*Cerasus avium* (L.) Moench.) на відмінність, однорідність і стабільність.
13. Методика державної науково-технічної (кваліфікаційної) експертизи сільськогосподарських видів рослин на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця) Випуск п'ятий.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

Гаврилюк О.С., Андрусик Ю.Ю. (2021) Методичні матеріали до виконання практичних робіт із дисципліни "Помологія" (Садівництво) для студентів денної та заочної форми навчання, спеціальності 203 "Садівництво та виноградарство" ОС "Бакалавр". Навчальне видання. – К., 2021. – 160 с.

Гаврилюк О.С. (2022). Конспект лекцій із дисципліни "Помологія" (Садівництво) для студентів денної та заочної форми навчання, спеціальності 203 "Садівництво та виноградарство" ОС "Бакалавр". Навчальне видання. – К., 2022. – 159 с.

Кондратенко Т. Є. Андрусик Ю.Ю. Загальна та часткова помологія.–К: НУБіП, 2017. – 253 с.

Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О.М. Помологія. Поширені та перспективні сорти зерняткових культур. – Київ: ЦП Компринт, 2018 – 227 с.

Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О. М. Помологія кісточкових культур. – К.: ЦП Компринт, 2019. – 292 с.

Кондратенко Т.Є. , Кузьмінець О.М. Помологія ягідних культур. – К.: ЦП Компринт, 2020. – 436 с.

Допоміжна

Кондратенко Т.Є. Яблуна в Україні. Сорти. – Київ: Світ, 2001.

Кондратенко Т.Є., Кондратенко П.В. Сорти яблуні, імунні до парші. — Київ: Аграрна наука, 1996.

Садівництво півдня України / За ред. В.А. Рудьова. Запоріжжя: Дике Поле, 2003. — 240 с.

Чиж О. Д., Кондратенко Т. Є., Власов В. І. та ін. Сорти для вашого саду. Київ: Вид. дім „Просвіта”, 1995.

Шеренговий П. З. Каталог сортів ягідних і плодових культур селекції Національного аграрного університету. – К.: СПД Кіцану, 2004. — 48 с.

Стандарти

Гармонізовані національні:

ДСТУ ЄК ООН FFV-50:2007. Яблука. Настанови щодо постачання і контролювання якості (ЕЭК ООН FFV — 50: 2003, IDT). — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2009. — III, 26 с. — (Національний стандарт України).

ДСТУ ЄК ООН FFV-51:2007. Груші. Настанови щодо постачання і контролювання якості (ЕЭК ООН FFV — 51: 2003, IDT). — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2009. — III, 11 с. — (Національний стандарт України).

ДСТУ ЄК ООН FFV-02:2008. Абрикоси. Настанови щодо постачання і контролювання якості (ЕЭК ООН FFV — 02: 1992, IDT). — Вид. офіц. — К.: Держспоживстандарт України, 9 с. — (Національний стандарт України).

ДСТУ ЄК ООН FFV-26: 2007. Персики та нектарини. Настанови щодо постачання і контролювання якості (ЕЭК ООН FFV — 26: 2004, IDT). — Вид. офіц.

— К.: Держспоживстандарт України, 2009. — III, 8 с. — (Національний стандарт України).

ДСТУ ЄЕК ООН FFV-29: 2007. Сливи. Настанови щодо постачання і контролювання якості (ЕЭК ООН FFV — 29: 2004, IDT). — Вид. офіц. — К.: Держспоживстандарт України, 2009. — III, 14 с. — (Національний стандарт України).
ДСТУ ISO 1134:2006 Груші. Зберігання в холодильній камері (ISO 1134:1993, IDT).

Інтернет ресурси

Методика проведення експертизи сортів рослин групи плодових, ягідних, горіхоплідних, субтропічних та винограду на придатність до поширення в Україні (12 грудня 2016 року № 540) [Електронний ресурс] // МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://sops.gov.ua/uploads/page/5a5f416b7ea4b.pdf>.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН НА ПРИДАТНІСТЬ ДО ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ (12 грудня 2016 року № 540) [Електронний ресурс] // МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://sops.gov.ua/uploads/page/5a5f413bb9be6.pdf>.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН ГРУПИ ПЛОДОВИХ, ЯГІДНИХ, ГОРІХОПЛІДНИХ ТА ВИНОГРАДУ НА ВІДМІННІСТЬ, ОДНОРІДНІСТЬ І СТАБІЛЬНІСТЬ (16 грудня 2016 року № 547) [Електронний ресурс] // МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://sops.gov.ua/uploads/page/5a5f1ce688602.pdf>.

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР СОРТІВ РОСЛИН, ПРИДАТНИХ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ НА 2020 РІК (STATEREGISTER OF PLANT VARIETIES SUITABLE FOR DISSEMINATION IN UKRAINE IN 2020) (Реєстр є чинним станом на 28.10 [Електронний ресурс]. — 2020. — Режим доступу до ресурсу: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>

УКРСАДПРОМ [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <https://ukrsadprom.org>.

Науково-виробничий журнал "Новини Садівництва" [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://novsad.com>.